

Nebi Miş

nmiş@setav.org

Yeni Kurulan Partilerin Cevap Veremediği Sorular

AK PARTİ'DEN AYRILIP YENİ PARTİ KURANLAR, ÖZGÜN BİR SİYASİ ÇİZGİ OLUŞTURMAYI DENEME YERİNE, MEVCUT MUHALİF ALANDAKİ HER TÜRLÜ İKTİDAR ELEŞTİRİSİNDE CHP VE HDP'NİN SÖYLEMİNİN PEŞİNE TAKILDILAR. "OTORİTERLİK", "TEK ADAMLIK", "KORKU SİYASETİ" GİBİ ARTIK MUHALEFET TARAFINDAN İYİCE ESKİTİLMİŞ İKİNCİ EL ELEŞTİRİLERİ TEKRAR ETTİLER.

AK Parti'nin 2002'den itibaren seçimleri sürekli kazanabilmesinin en önemli nedenlerinden biri, farklı toplum kesimlerine ulaşabilmesi, bunlarla iletişimi sağlayarak farklı grup çıkarlarını uzlaştırabilmesidir. İktidar dönemlerinde geçmişten bugüne AK Parti, geleneksel tabanının yanında, liberallerin, farklı seküler toplum kesimlerinin, farklı etnik aidiyetlerin ve milliyetçi toplum kesimlerinin de desteğini alabilmiştir. Yerel ve küresel siyasi konjonktürün değişmesinden dolayı, kuşkusuz bu toplum kesimlerinden bazıları zamanla desteğini çekmiştir. Ancak desteğini farklı gerekçelerle çekenlerin yerine her dönemde yenileri eklenmiştir. Dolayısıyla özellikle AK Parti'den ayrılanların; AK Parti'ye geçmişte liberallerin verdiği desteği olumlu olarak görüp, bugün için milliyetçi kesimlerin verdiği desteği sorun olarak eleştirmeleri en hafif tabirle sorunlu bir siyasi analizdir.

Diğer taraftan, ekonomik ve sosyal politikalarda başarısını toplumun onayını alacak düzeyde sürdürmesi, muhalefet partilerinden daha iyi politika alternatiflerini ortaya koyması ve organize çıkar gruplarının siyaset dışı saldırılarına karşı durabilmesi

de iktidarını sürdürmesinde öne çıkan diğer faktörlerdir. Ayrıca taban eğilimlerine karşı duyarlılığını koruyarak siyasi ve toplumsal elit dönüşümünü sağlayabildiği için de bu kadar uzun dönem iktidarda kalmıştır. Bu açılarından bakıldığında, 18 yıldır iktidar olmanın temel parametreleri ve doğası anlaşılmadan, AK Parti'nin geçmişi analiz ve geleceği izah edilemez.

Muhalefette Kurtarıcı Bekleme Sendromu

AK Parti'nin uzun dönemli iktidarına karşı, muhalefet partileri, uzun süre Türkiye siyasetinde demokrasi dışı yollarla iktidar alanlarını koruyan çıkar gruplarının desteğine yaslanmış, kendi siyasetlerini topluma yaklaştırmayı başaramamışlardır. Daha somut bir ifade ile muhalefet; iktidarla demokrasi dışı yollarla mücadele eden, içerden ve dışardan ortak hedef için organize olup kriz siyasetine başvuran, sokak hareketleri ile iktidarı düşürmeyi deneyen, darbe girişimine başvuran ya da dışardan ekonomik saldırı düzenleyen çevrelerin taşıyıcılığına ve sözcülüğüne soyunmuştur.

Halbuki 2018 seçimleri öncesi tüm manevralar denenmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)

öncülüğünde, HDP ve İYİ Parti bir araya getirilmiş, 28 Şubat darbesinin destekçisi ve aktörleri ile Saadet Parti'sinin (SP) başkan ve yöneticileri aynı hedef için ödül törenlerinde birlikte görüntü vermişlerdir. SP ve Demokrat Parti (DP) gibi küçük sağ partiler, CHP öncülüğünde aktörleştirilmeye çalışılmış, geçmişte dindar muhafazakar kesimlere hakaret etmek için hedef seçilen Temel Karamollaoğlu gibi siyasiler, bir anda "makbul bilge" siyasetçi konumuna yükseltilmiştir.

Muhalefet tüm bunlara rağmen, muhalif kesimlerin tümünün bir araya gelmesinin seçimleri kazanmaya yetmediğini görmüştür. Dolayısıyla tüm umutlar AK Parti'den koparak parti kuracak aktörlere bağlanmıştır. Millet İttifakı partileri, yeni kurulacak partilerin yolunu adeta bir kurtarıcı bekler gibi gözlemişlerdir. Bu bağlamda, muhalefet için AK Parti'den ayrılıp yeni kurulan partilerin üç önemli işlevi olacaktır. İlki, geçmişte bakanlık, başbakanlık ve milletvekilliği yaptıkları eski partilerini eleştirirken kullandıkları gerekçeler ve hatta "özeleştiriler" muhalefete yeni polemikler için malzeme üretecekti. İkincisi, yeni partiler muhalefet blokuna eklendiğinde muhafazakar seçmen grupları için oy geçişkenliği normalleşecekti. Millet İttifakı'nın

parti sayısı genişleyecekti. Üçüncüsü ise yeni siyasal sistemde birkaç puanlık oy potansiyelinin çok önemli olduğu düşünülürken, bu partilerin AK Parti'den seçmen koparma ihtimali muhalefet heyecanlandırmıştı.

CHP ve HDP'nin Peşinde

Gelecek Partisi (GP) ve Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA) kurulur kurulmaz muhalefet bu partileri sahiplendi. Erken seçim olması halinde milletvekili transferi için söz verildi. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, GP ve DEVA ile "yüzde 99 oranında ortak yönleri ve benzerlikleri olduğunu" kamuoyuna açıkladı. 2023 seçimlerinde aynı ittifak içinde yer almalarının öneminden bahsetti. CHP'yi destekleyen medyada da yeni kurulan partiler sahiplenildi. İlk birkaç aylık dönemde, yeni kurulan partilerden "özeleştirir" yapması istense de bunun "yanlış bir taktik" olduğu hemen fark edilerek bu yaklaşımdan vazgeçildi.

AK Parti'den ayrılıp yeni parti kuranlar, Millet İttifakı partilerinin kendilerini sahiplenmesini memnuniyetle karşıladılar. Özgün bir siyasi çizgi oluşturmayı deneme yerine, mevcut muhalif alandaki her türlü iktidar eleştirisinde CHP ve HDP'nin söyleminin peşine takıldılar. "Otoriterlik", "tek adamlık", "adalet kaybı", "korku siyaseti" ve "Erdoğan'ın ailesi ve çevresi" gibi başlıklarda, artık muhalefet tarafından iyice eskitilmiş ikinci el eleştirileri aynı içeriklerle tekrar ettiler.

Yeni kurulan partilerin AK Parti eleştirisinde ayrıştıkları tek bir nokta var. Millet İttifakı partileri AK Parti'yi topyekun eleştirirken, AK Parti'den kopanlar dönemleştirecek yani 2013 öncesi ve sonrası ayrımı yaparak eleştiri

getiriyorlar. Kendilerinin içerisinde bulunduğu dönemin üzerine gidilmesinden hoşlanmıyorlar. Kendilerinin içinde yer aldığı AK Parti'nin başarılarını sahiplenirken, yanlışlarını Erdoğan'ın üzerine yıkmaya çalışıyorlar. Bakan ya da başbakan oldukları dönemlerle ilgili belirli konularda özeleştirir yapmaları istendiğinde "biz kapalı toplantılarda alınan kararlara iştirak etmedik, meselelerin doğrusu ile ilgili tavsiye verdik" diyerek işin içinden çıkmaya çalışıyorlar.

Cevap Verilemeyen Sorular

2013 öncesinde AK Parti'nin özgürlükleri genişlettiğini, vesayet kurumları ile mücadele ederek siyasi alanın sınırlarını demokratikleşme lehine büyüttüğünü ve ekonomik ve toplumsal refahı artırdığını kabul ediyorlar. Türkiye'deki dezavantajlı toplumsal kesimlerin haklarını sağlama bağlamında önemli adımlar attığını ve hatta uluslararası çevrelerle de iyi geçindiğinde bile hemfikirler.

Ancak 2013 sonrasında içerden ve dışardan koordineli olarak hareket eden siyaset dışı yapıların AK Parti hükümetini demokratik olmayan yollarla düşürmek için niçin art arda operasyon çektiğini açıklayamıyorlar. Gezi Parkı şiddet eylemlerini, MİT tırları kumpasını, 17-25 Aralık FETÖ'cü yargı ve emniyet darbe girişimini, 6-7 Ekim olaylarını, çözüm sürecini bitiren hendek ve çukur terörünü ve en nihayetinde 15 Temmuz FETÖ'cü darbe girişimini sadece sıradan siyasi olaylar gibi tasvir ediyorlar.

AK Parti, 2002'den itibaren özgürlükleri genişletmek ve uzun yıllar ertelenmiş sorunları çözmek için Alevi açılımı, gayrimüslim

azınlıkların haklarının verilmesi, çözüm süreci gibi -kendilerinin de olumlu görüp sahiplendiği- hususlarda, daha fazla demokrasi ve insan hakları söylemi ile hareket edip siyasi risk alırken niçin bu operasyonlara maruz kaldığı ile ilgili soruları cevaplamak istemiyorlar.

Devletin kurumsal yapısını çökertmeye matuf saldırıları, hükümeti darbe ile uzaklaştırma hamlelerini, devleti işgal girişimi ile tamamen ele geçirmeyi hedefleyen FETÖ ve PKK gibi çoklu terör örgütleri ile kendilerinin hangi mücadele yöntemini önerdikleri ile ilgili tek bir cümle kurmuyorlar. Bu alanlarda, bir söz söylemeleri durumunda muhalefetin kendilerini sıkıştıracağı korkusunu yaşıyorlar. Hükümetin Suriye ve Libya politikası ile ilgili değerlendirme yapmaktan bile kaçınıyorlar.

Dolayısıyla ikinci el eleştirilerle ve 2013 sonrası gelişmeleri göz aradı eden bir yaklaşımla siyaset yapıyorlar. Tarihi, 2013'te durdurmuşlar. 2002 dönemi siyasetinin koşulları ile bugünü analiz ediyorlar. Türkiye'nin birikmiş tüm sorunlarını iktidara geldiği ilk günden itibaren çözmek için çaba sarf etmiş Erdoğan'ı demokrasiden uzaklaşmakla suçlarken; atılan demokratik adımların manipüle edilerek ve mecrasından saptırılarak hükümeti siyaset dışı yollarla iktidardan devirme aracına dönüştürülmesini görmezden geliyorlar. Erdoğan'ı toplumdan giderek uzaklaşmakla itham ederken, Erdoğan'ın özellikle 2013 sonrası yaşanan tüm türbülansları toplumun güçlü desteği ile aştığını kasıtlı şekilde perdeliyorlar. Kısaca yeni kurulan partiler, ikinci el eleştirilerle mevzi kazanmaya çalışırken, soyut liberal tezlerle de Türkiye'nin sorunlarını çözebileceklerini iddia ediyorlar. **1**

Devletin kurumsal yapısını çökertmeye matuf saldırıları, hükümeti darbe ile uzaklaştırma hamlelerini, devleti işgal girişimi ile tamamen ele geçirmeyi hedefleyen FETÖ ve PKK gibi çoklu terör örgütleri ile kendilerinin hangi mücadele yöntemini önerdikleri ile ilgili tek bir cümle kurmuyorlar.